

Když doma není bezpečno

Zastrašování, příkazy, manipulace i fyzické násilí ze strany partnera zažívala Eva téměř denně. I když to nebylo vůbec snadné, nakonec se jí z této klece podařilo vymanit. Za pomyslnými mřížemi ale ještě dlouho zůstane, možná navždy, a s ní Terežka a Matyáš. Děti jako neviditelné oběti domácího násilí.

Text: Jan Exner

Foto: Nikola Remešová, unsplash.com

Představte si početně průměrnou třídu žáků. Tak v takové třídě, kde v dnešní době nebývá víc než dvacet dětí, poznaly až čtyři z nich domácí násilí. Čtyři děti v této třídě se budou doživotně vyrovnávat s následky traumatu.

„Petrovi je 39 let, má dvě děti a dopouští se násilí na partnerce a také na svých dětech. Na nás se obrátil, když ho partnerka chtěla opustit právě kvůli násilí. On sám vyrůstal v rodině, kde otec týral matku, a mně vyprávěl, jak se ona schovávala u něj v pokoji a on měl strach o sebe i o ni,“ vyprávěla příběh svého klienta klinická psycholožka Barbora Jakobsen z norské organizace Alternativa násilí na konferenci Bezpečné vztahy od dětství, kterou loni v říjnu pořádal Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR. Takový příběh u lidí, kteří se s domácím násilím setkávají v dětství, není ojedinělý.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí ročně evidují přes dva tisíce případů domácího násilí v rodinách s dětmi. Oficiálně. „Toto číslo představuje jen zlomek sku-

tečného problému, neboť naprostá většina případů domácího násilí probíhá skrytě. Děti vyrůstající v rodinách s výskytem domácího násilí si s sebou důsledky nesou celý život. Velmi aktuálním problémem je také sexuální násilí u mladistvých a násilí v kyberprostoru,“ uvedla na téže konferenci zmocněnkyně vlády pro lidská práva Helena Válková s tím, že těmto tématům je důležité se věnovat i v době pandemie onemocnění covid-19. S nouzovým stavem a tím, že se rodiny musely zavřít mezi čtyři stěny, napětí stoupá a projevy násilí se stupňují. Během první vlny pandemie docházelo k násilí i v rodinách, ve kterých k němu předtím nikdy nedocházelo, a znovu se objevilo násilí u rodin, ve kterých se již násilí vyskytlo.

Jak hrozbu lépe rozpoznat?

Konference Úřadu vlády odstartovala projekt, v jehož rámci probíhají na základních a středních školách workshopy k prevenci sexuálního násilí a kybernásilí. Kvůli pandemické situaci se sice načas přesunuly do online prostoru, to však na zájmu o ně neubralo.

S čím přicházejí? Vedou k rozvoji takzvaných měkkých dovedností důležitých pro prevenci sexuálního násilí – komu-

nikace a vyjadřování svých potřeb ve spojení se sexem a sexualitou. Účastníci a účastnice formou interaktivní skupinové práce zanalyzují modelové příběhy z oblasti vztahů a intimity. Diskutují o tlaku okolí, o potřebě znát svou vlastní hodnotu i hodnotu druhého člověka, o nutnosti souhlasu při sexuálním jednání, o respektu a nastavení hranic. Zároveň se učí rozpoznat podoby sexuálního násilí a poskytnout podporu blízkým osobám, které se s násilím setkaly.

V TAKOVÉ TŘÍDĚ, KDE V DNEŠNÍ DOBĚ NEBÝVÁ VÍC NEŽ DVACET DĚTÍ, POZNALY AŽ ČTYŘI Z NICH DOMÁCÍ NÁSILÍ

Konají se pod hlavičkou projektu vládního Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády a spolufinancují ho Norské fondy. Spolupracují na něm expertky organizace Konsent, které mají s prevencí sexuálního násilí bohaté zkušenosti. Míří na mladé lidi ve věku třináct až sedmnáct let, kterým se pečlivě vybraných deset lektorek věnuje zhruba tři vyučovací hodiny.

Zuřivec pomáhá dětem

Účinným nástrojem prevence vedle online workshopů je animovaný norský film *Zuřivec* (www.zurivec.cz). Zpracovává téma domácího násilí vhodnou formou pro děti na prvním stupni základních škol. Promítání jim pomáhá lépe pochopit, že za násilí v rodině nenesou vinu a že v situaci nejsou samy.

„Domácí násilí je v současné situaci aktuálnější než dřív a děti si ponесou následky

i po skončení opatření a otevření škol. Je proto potřeba s nimi pracovat, dát jim prostor mluvit o svých trápeních. Zuřivec je tu proto, aby se děti svěřily a nebály se mluvit," říká Andrea Kyselá, odborná koordinátorka Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády.

V souvislosti s filmem nabízí vládní projekt školení zdarma odborné veřejnosti, která se ve své práci setkává s dětmi ohroženými domácím násilím či lidmi, kteří se násilím dopouštějí. Učí je, jak jej využívat k otevírání diskuze o tomto ožehavém tématu a k šíření osvěty.

ORGÁNY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ ROČNĚ EVIDUJÍ PŘES DVA TISÍCE PŘÍPADŮ DOMÁCIHO NÁSILÍ V RODINÁCH S DĚTMI

„Zájem o školení je skutečně velký, vidíme, že Zuřivec má smysl a je potřeba. Jsme v kontaktu s více než stovkou zájemkyň a zájemců o školení k využívání filmu z celé České republiky. Bohužel u tohoto typu školení vidíme jako důležité sejít se osobně, proto se termíny stále posouvaly. Na konec května ale už plánujeme první školení pro pedagogický personál ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem České republiky," dodala Andrea Kyselá.

Česky nadabovaný film, natočený podle skutečné události, vznikl díky norské organizaci Alternative to Violence.

O nových formách kybernásilí

Vládní projekt se věnuje ještě dalšímu závažnému fenoménu. Mladí lidé, kteří se účastní, se učí rozlišit nové formy kybernásilí i to, jak se ho vyvarovat a bránit

UŽ OD PODZIMU PROBÍHAJÍ NA ŠKOLÁCH WORKSHOPY K PREVENCI SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ A KYBERNÁSILÍ. V SOUČASNOSTI POUCHOPITELNĚ ONLINE. STUDENTŮM A STUDENTKÁM SE SPOLU S DESETI DALŠÍMI LEKTORKAMI VĚNUJÍ TAKÉ GARANTKA PROJEKTU LUCIE INGROVÁ (VPRÁVO) A KOORDINÁTORKA PRO MORAVU A SLEZSKO MARCELA POLÁČKOVÁ.

se mu. Díky tomu je větší šance, že se oni sami nestanou obětí nebo samotnými původci šikany či obtěžování. Lektorky se snaží důkladně projít nové druhy sociálních sítí a vysvětlit, jaká úskalí a nástrahy zde mohou být.

Studenti a studentky jsou zvyklí, že se jejich standardní výuka občas nahradí podobnými workshopy či debatami, jak se ale daří udržovat jejich pozornost, když probíhají online? „Atmosféra na workshopech je většinou opravdu příjemná a milá. Mladé lidi baví interaktivita workshopu a aktivity v online prostoru a zároveň velmi oceňují otevřenost, se kterou o všech tématech diskutujeme," popisuje jedna z lektorek Pavlína Müllerová. „Témata jako gender, homofobie nebo rasismus jsou pro ně často úplně nová, nebo se o nich minimálně nikdy neměli šanci takto pobavit a vyjádřit beze studu svůj názor," tvrdí lektorka a dodává, že ze škol dostávají hezké a někdy i emotivní zpětné vazby. „Studenti a studentky oceňují to, že mohli sami vyjádřit svůj názor a že mohli slyšet názory ostatních a diskutovat s nimi. A také to, že celý workshop probíhá takto otevřeně a že podobná témata, která se často mohou dotýkat každého z nás, nepovažujeme za tabu, ale na úplně normální, běžnou věc," popisuje Müllerová.

BĚHEM PRVNÍ VLNY PANDEMIE DOCHÁZELO K NÁSILÍ I V RODINÁCH, VE KTERÝCH K NĚMU PŘEDTÍM NIKDY NEDOCHÁZELO

Někdy si díky svému přístupu získají až nečekanou důvěru. „Velký důraz klademe na vytvoření bezpečného prostředí během celého workshopu, díky čemuž se nám často stává, že se ve třídě přihlásí před ostatními student či studentka k příslušnosti k LGBTQ komunitě, někdy lehce ostýchavě a někdy již s určitým sebevědomím a důvěrou. Už se stalo, že se nám několik studentů a studentek prostřednictvím soukromých zpráv vyoutovalo. Moc si projevů takové důvěry vážíme a poskytujeme jim kontakty na další podpůrné skupiny či organizace, které by se jim mohly hodit," doplňuje ji koordinátorka projektu Lucie Ingrová. Uvedla také, že dosud proběhlo bezmála sedmdesát online workshopů. Další jsou naplánovány až do října letošního roku. ■

Autor je bývalý novinář, v současné době pracuje jako PR specialista pro některé odborové svazy, neziskovky a také pro Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR.